

Es Busqueret

Revista de divulgació ornitològica

Número 26
Tardor 2011

Identificació

Els tiruril·los

Naturalisme

*Identificació de les
àrees clau per al
virot petit*

ACTUALITAT

*Custòdia del territori al
Pla de Vilafranca*

VIATGE

La Manxa

UN RACÓ
PER DESCOBRIR

S'Amarador a la tardor

A través de l'objectiu - Una imatge de natura

Cabrera a vista d'aucell

Nikon D700, Nikon 80-200/2.8, 80 mm, f/7.1, 1/1000 s, ISO 640.

Realitzada el 17 de maig de 2011 a les 18:57h

La imatge que he elegit pens que pot reflectir la dualitat que intent mostrar: un lloc tan bell com dur, donat l'espai limitat que suposa. Aquesta vista de ben segur és nova per a molts de nosaltres, però no tant per a milers d'aucells: és el darrer tros de Balears que veuen quan ens deixen i migren cap a Àfrica. Des de dalt es fa més obvi l'aïllament que implica la vida pels éssers que habiten a l'arxipèlag.

Les opcions fotogràfiques són moltes a Cabrera, si tenim en compte que les terres emergides sumen només 13 km²; flora, fauna, paisatge... es pot trobar de tot encara que sovint es tracta d'una natura bastant discreta. La cosa no acaba aquí, si hi afegim els fons marins que l'envolten, enormement variats.

Tot i ser un dia de primavera, la calitja no va ajudar per aconseguir la millor nitidesa i saturació dels colors que tindríem amb una atmosfera neta (no es pot sortir a volar cada dia amb ultralleuger, però ho tornaré a provar!). En canvi, sí que vaig poder elegir una hora amb llum rasant per donar volum a la composició. Per tal de mostrar amb fidelitat aquests volums i les aigües que es dibuixaven a la mar, vaig haver de fer bastants ajustaments amb el revelat, fent fins a cinc processos diferents.

Biel Servera

(Palma, 1965). Especialitzat en estudis acadèmics inacabats (Biologia, Geografia)... és soci del GOB des de 1983. La seva primera càmera, una *Zeiss Contessa*, és d'aquells anys. És considera de la formada dels que abans de fotògrafs foren naturalistes. Pel que fa a la fotografia, els seus primers referents varen ser els germans Terrassa, en Jesús Jurado i en Climent Picornell. Als 20 anys comprà la seva primera reflex i des d'aleshores i amb més o manco continuïtat, s'ha dedicat a fotografiar la natura en tots els seus vessants. Fa feina a Cabrera des de 1992, poc després de la declaració del parc nacional. Aquests prop de vint anys suposen, en el seu cas, quasi mitja vida relacionada amb aquest petit espai. Per bé i per mal, estar a Cabrera l'enganxa d'una manera difícil de descriure. Allà ha passat moments extraordinaris però també de ben amargs.

Defensor de la fotografia digital, especialment en l'àmbit de l'edició, no acaba d'entendre la polèmica que encara es genera amb l'ús dels avenços aconseguits en aquest camp que de ben segur l'han democratitzada i l'han feta evolucionar.

BIEL PERELLÓ

Sumari

2	A través de l'objectiu Cabrera a vista d'aucell per <i>Biel Servera</i> coordina <i>Biel Perelló</i>	18	Un racó per descobrir S'Amarador a la tardor per <i>Rafel Mas</i>
4	Editorial	20	L'entrevista Aina Ginard per <i>Enric Culat</i>
5	Es Busqueret se'n va de viatge Sis dies per La Manxa per <i>Cati Artigues i Toni Muñoz</i>	23	L'observació enigmàtica
10	Actualitat Custòdia del territori al Pla de Vilafranca per <i>Manuel Suárez, Cécile Parra i Miquel Àngel Lobo</i>	24	Més que aucells La cranca per <i>Patricia Arbona</i>
15	Aquí què hi veus? El coa-roja de barraca per <i>Pere J. Garcias</i>	25	Identificació Els picaplatges per <i>Pere Vicens</i>
16	Naturalisme Identificació d'àrees clau per al virot petit per <i>David García, Maite Louzao, Beneharo Rodríguez, Karine Delord, José Manuel Arcos, Amélie Boué, Thierry Micol i Henri Weimerskirch</i>	26	Quadern de camp per <i>Steve Nicoll</i>
		27	Activitats Humor per <i>Rafel Mas</i>

Es Busqueret

Revista de divulgació ornitològica de les Illes Balears
Número 26 - Tardor 2011 - Publicació gratuïta.
www.esbusqueret.com - info@esbusqueret.com

Fotografia de portada:
Cucullada, *Galerida theklae*.
Autor: Sebastià Torrens.

Edita

GOB - Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa
Manuel Sanchís Guarner, 10 - 07004 Palma
www.gobmallorca.com - info@gobmallorca.com

Editor

Rafel Mas

Comitè editorial

Cati Artigues, Enric Culat, Cristina Fiol, Xisco Lladó, Lupe Suárez, Manuel Suárez.

Revisió lingüística

Magdalena Prohens

Disseny i maquetació

Toni Muñoz

Han col·laborat a aquest número:

Patricia Arbona, José Manuel Arcos, Amélie Boué, Xavier Canyelles, Karine Delord, David García, Pere J. Garcias, Aina Ginard, M.Àngel Lobo, Maite Louzao, Thierry Micol, Steve Nicoll, Cécile Parra, Biel Perelló, Beneharo Rodríguez, Biel Servera, Pere Vicens, Henri Weimerskirch, AFONIB.

DL: PM-1937-2004 ISSN: 1889-4275
Prohibida la reproducció no autoritzada, total o parcial, amb finalitat comercial.

La crisi és grossa amics, i també ha arribat a la cultura. A mitjan mes d'agost arribava la nefasta notícia que 37 publicacions fetes en català deixaven de rebre subvenció per a la seva publicació, entre elles la revista Es Busqueret. El president del Govern Balear, José Ramón Bauzá, cancel·lava aquestes subvencions aferrant-se a la necessitat de reduir despeses, de fer una política d'austeritat. Alguns sectors de la política i de la societat ja han valorat aquesta decisió com un atac del Partit Popular (PP) a la llengua i a la cultura pròpia de les Illes Balears.

La revista que teniu al davant —ja no podem dir a les mans— arrenca en un nou format digital, davant de la impossibilitat de poder editar-se en paper, per causa d'una manca de finançament. Tant l'equip editorial, com cada un dels seus col·laboradors, hi treballen de franc, dedicant hores del temps lliure de cadascú de manera desinteressada i altruista. Els col·laboradors habi-

tuals o esporàdics aporten textos i fotografies sense rebre cap tipus de remuneració amb l'única finalitat de contribuir a la divulgació i a un millor coneixement del nostre patrimoni natural. La revista arriba ara al seu 26è exemplar, i en la seva segona etapa, ha estat fins ara editada amb el finançament que aportaven 2 subvencions —una del Govern Balear i l'altra del Consell de Mallorca— atorgades pel fet de ser una publicació escrita íntegrament en català i perquè realitza una tasca divulgativa en aquesta llengua. Això pretén la revista Es Busqueret, en la mesura de les seves possibilitats: acostar els aucells i el seu món al públic en general, i fer-ho en català.

El deure de les administracions és vetllar pel compliment de la Llei de Normalització lingüística i de l'Estatut d'Autonomia i, per tant, de vetllar perquè la llengua pròpia de les Illes Balears sigui afavorida, potenciada i respectada. Però corrent els temps que corren, l'excusa de la

crisi és bona per fer retallades a tort i dret en diferents àmbits: cultura, educació, drets socials, drets laborals... També al territori, mitjançant polítiques permeables de la màxima "no podem fer res si no hi ha doblers" o de permissivitat cap a projectes destructors i consumidors de territori, donant facilitats a la seva tramitació o eliminant traves per permetre la "seguretat jurídica" dels promotors.

Foscós núvols travessen en aquest moments el cel de Balears, esperem que el Govern es repensi algunes de les iniciatives lesives que ha dut a terme fins ara o que pensa dur a terme, o les pluges torrencials arrasaran paisatge i cultura, potser d'una forma que arribi a ser irreversible.

Sis dies per La Manxa

Text i fotos: Cati Artigues i Toni Muñoz

El novembre de 2010 realitzàrem un curt viatge a la província de Ciudad Real amb la intenció d'observar aus estepàries, especialment piocs salvatges (*Otis tarda*), sisons (*Tetrax tetrax*) i gangues (*Pterocles alchata*), espècies absents a les illes, visitar les zones humides manxegues i fer un petit repàs del patrimoni natural i cultural de la zona. En feim aquí una breu crònica.

1r dia. Dues hores separen la T4 (Madrid) de Daimiel (Ciudad Real), destinació elegida com a punt de partida de les rutes que ens duren a recórrer, en els propers dies, les terres de Don Quixot. Ens instal·lam a l'acollidor Hotel Doña Manuela. Com que encara queden unes hores de llum, no dubtam a agafar els binocles i dirigir-nos al Parc Nacional de Las Tablas de Daimiel, a 10 minuts en cotxe. Al centre de recepció ens aconsellen la ruta blava, un dels tres itineraris habilitats per visitar el parc i que finalitza a l'observatori de Prado Ancho, de tres pisos d'alçada. Les llacunes tenen poca aigua i s'hi intueix poca activitat. Just començar a caminar descobrim un ibis negre (*Plegadis falcin-*

illus), però l'atenció es desvia d'immediat al cel en escoltar els reclams de les grues (*Grus grus*). Un grup d'uns 400 exemplars cerca posar-se a terra, en una devesa situada darrere les llacunes. El trompeteig es fa cada vegada més intens amb l'arribada de nous grups, cada vegada més nombrosos. La llum de l'horabaixa és extraordinàriament càlida i l'espectacle, aclaparador. Feim un darrer esforç per arribar aviat a la torre d'observació i tenir-hi una millor perspectiva. Continuen arribant nous grups, però aquesta vegada són centenars els flamencs (*Phoenicopterus roseus*) que van ocupant la làmina d'aigua. Feim poc cas a la resta de l'avifauna. Tampoc prestem atenció als excrements de llúdriga ni

a les nombroses carcasses de cranc americà que hi ha al terra. Ja hi dedicarem temps més tard. Ara, se'ns fa impossible. No tenim la sensació de trobar-nos dins un Parc Nacional. No hi ha vigilància i tot és accessible. De fet, hi ha nombroses pistes de terra obertes al voltant del parc, que permeten l'accés en cotxe fins a la torre d'observació. Una curta conversa ens du a conèixer n'Eduard i, sense saber exactament com, ens convida a parlar amb un tal Aníbal al qual acaba de telefonar amb el seu mòbil: "Oye, aquí tengo unos chicos de Mallorca que no han visto nunca avu-tardas. ¡Habla con ellos!". Acabam amb un correu electrònic apuntat al quadern i la promesa de contactar aviat amb ell.

Piocs
Otis tarda

2n dia. Sortim de Daimiel direcció Alcázar de San Juan triant carreteres secundàries. Repassam camps i conreus cercant estepàries. Veim botxí meridional (*Lanius meridionalis*), cucullades (*Galerida spp.*), garses (*Pica pica*), grups d'estornells negres (*Sturnus unicolor*), ... i arribant a Herencia, descobrim un gran rapinyaire al terra, un astor (*Accipiter gentilis*), devorant la seva presa. Ni rastre de piocs ni si-

Calàndria
Melanocorypha calandra

sons ni gangues. Arribats a Alcázar de San Juan, seguim les indicacions de Complejo Lagunar format per dues llacunes situades vora el polígon industrial. Una reixa tanca la reserva però, 50 metres més amunt, una pista hi permet l'accés i possibilita vorejar-les. Hi ha observatoris, però tancats. El telescopi es fa imprescindible per descobrir una gran quantitat de cigonyes (*Ciconia ciconia*), flamencs, arpelles (*Circus aeruginosus*), nombrosos cullerots (*Anas clypeata*), coll blaus (*Anas platyrhynchos*), ... i multitud d'avisadors (*Himantopus himantopus*). La pista, marcada amb pivots de fusta de color verd, forma part d'una gran xarxa senyalitzada de Rutes del Quixot, una forma extraordinària de recórrer el territori fora de les vies principals. Als camps, grans grups de titines sordes (*Anthus pratensis*) desapareixen en un no res just davant dels nostres ulls, mimetitzant-se amb l'ombra dels petits matolls. Seguim fins a Campo de Criptana, on es fa imprescindible una visita als impresionants molins de vent i, seguidament, la localitat de Pedro Muñoz, on acudim al centre d'interpretació de la llacuna del mateix nom. Tot roman tancat, però hi ha una nota a la porta: "Estamos en la Laguna de Manjavacas, a ver las grullas". Sense pensar-ho, i amb l'ajuda del GPS,

localitzam amb èxit la llacuna i, gràcies a la pista que l'envolta, observam 103 becs d'alena (*Recurvirostra avosetta*), grues, flamencs, ànnera blanca (*Tadorna tadorna*), arpelles i infinitat de limícoles, com *Calidris alpina*, *C. minuta*, *Tringa spp.*, ... Tot i que la pista és transitable, gràcies al fet que roman seca, hem pogut salvar els punts més conflictius i amb risc de quedar sembrats en el fang. Ni rastre de piocs. De tornada, passam per La Venta del Quijote i El Toboso fins trobar-nos de nou a la llacuna Pedro Muñoz, on tot continua tancat. Trobam la forma d'accedir a la llacuna per una pista que surt de darrere el cementiri. El sol baix i de cara ens impedeix identificar amb seguretat les anàtides que veim, especialment les desitjades carablanques (*Oxyura leucocephala*), que ens han dit que es mostren aquí molt confiades. El vespre, contactam amb Aníbal, que després de comprovar que érem persones de confiança, ens revela les zones on es poden observar estepàries.

3er dia. Ens aixecam a les 05:30 h. Hem contractat una empresa autoritzada a realitzar visites a l'interior del P. N. de Cabañeros, i ens esperen a Alcoba a les 7:30h. Juanma, el guia, ens recull amb un vell Land Rover i ens endinsam dins el parc, el perímetre del qual es troba completament tancat. Entre les primeres llums del matí veim sortir grups de grues i observam els primers cérvols, femelles amb les cries de l'any anterior. També es veuen imponents mascles, i, tot i que el

Grues
Grus grus

temps dels bramuls ja ha passat, tenim la sort de poder escoltar alguns brams. El paisatge és el típic de Cabañeros, anomenat aquí "raña". Veim els primers voltors negres (*Aegypius monachus*), i també lleonats (*Gyps fulvus*), que volen cap a la mateixa direcció, el que ens fa pensar que hi ha una menjadora a prop. El guia ho confirma. Veim cucullades (*Galerida cristata*), vitracs (*Saxicola torquata*), infinitat de tudons (*Columba palumbus*), puputs (*Upupa epops*), titines sordes, botxí meridional, tords (*Turdus spp.*), busquerets (*Sylvia spp.*), falcó torter (*Accipiter nisus*),... i una calàndria (*Melanocorypha calandra*) es deixa fotografiar a plaer. A l'alçada de la menjadora veim un mínim de 50 voltors negres, la majoria joves, 230 lleonats i una guineu (*Vulpes vulpes*) que campa lliurement entre els voltors. Tres hores després, Juamma es desvia per localitzar alguna de les àguiles imperials (*Aguila adalberti*) que crien aquí. Com que no hi ha sort, finalitzada la visita, ens diu on podem adquirir un bon formatge manxec. Als voltants de Casa Palillos miram de localitzar els elanis blaus (*Elanus caeruleus*) que freqüenten la zona, però també sen-

Guineu
Vulpes vulpes

se èxit. Seguim carretera amunt amb la intenció de conèixer la part alta de Cabañeros i ens trobam amb unes vistes espectaculars. Iniciam la tornada per l'altre vessant del parc, però aviat el camí se'ns

fa interminable. Les voltes no acaben mai i el ferm de la carretera ens fa témer per les suspensions del cotxe. Ja ens va dir Pere Vicens que no agafàs-sim aquesta ruta! Roureres, pinars, suredes. Les rectes són ara les que es fan eternes... i Ancha es Castilla!. A la fi, arribam a Horcajo de los Montes i seguim fins a Porzuna, on comprem un formatge a la cooperativa del poble. Deixant enrere Las Peralosas, ens aturam per cercar estepàries. Res! Però a sobre uns munts de pedra, ben enmig del camp, detectam la petita silueta d'una miula (*Athene noctua*). Està capturant insectes fent curts vols des de la seva atalaia. Té un dibuix curiós al clotell, com una cara, i pareix que sempre t'està mirant. La càlida llum convida a la fotografia. Sortint de Malagón veim travessar una guineu i la seguim amb molta cura. Aturam el cotxe per no espantar-la i ella ens correspon aturant-se també. Quin moment!

4t dia. Sempre som els primers a l'hora de berenar i a les vuit ja trescam pel camp. Avui, seguim les indicacions d'Aníbal i ens movem per les pistes del sud de Ciudad Real a la recerca d'este-

Cérvol
Cervus elaphus

pàries. Amunt i avall recorrem els camps, revisant cada pedra, cada herba. A diferència de Mallorca, aquí quasi totes les pistes són obertes. Sortim a la carretera principal per planificar noves rutes i aturats al marge, amb el mapa ben obert, en Toni comença a cridar: "Allà, són allà! N'hi ha molts!" L'emoció del moment ens dur a pensar que són piocs i començam a contar-los. Quan duim 312 exemplars ens adonam que alguna cosa falla. Clarament no estam contant piocs. Són molt enfora i la referència de mida és complicada, però pensam que no són tan grossos com pensàvem. De cop, el grup aixeca el vol i començam a escoltar el típic reclam dels sisons. S'aixeca un segon grup. I un altre de gangues que ens havia passat desaper-

cebut!. El moment és espectacular i ens reïm de la novatada! Quan el grup torna a aturar-se podem observar-lo a plaer. Ara, tant els sisons com les petites gangues s'identifiquen sense dificultats. Molt satisfets, agafam un nou camí i uns pocs metres més endavant... els veim!! Aquesta vegada, sí són piocs. No hi ha dubtes. Són enormes! En tenim 4 just a 50 metres de nosaltres. No gosam moure'ns, però ens descobreixen i surten volant. Seguim avançant per la pista, molt poc a poc, fins descobrir un gran grup al terra. Tenim la sort que el cotxe queda amagat darrere unes oliveres, i procurant ser extremadament cautelosos, mantenim les distàncies. Quaranta-vuit piocs a uns 60 metres, en un ambient molt més humanitzat del

que ens pensàvem. Quina meravella!. Ens n'anam a dinar a Almagro ben satisfets, però aviat tornam a agafar ruta, direcció Aldea de Rey, cercant el Castell de Calatrava la Nueva. El castell és impressionant i, en ell, coa roges (*Phoenicurus ochruros*), ferrerics (*Parus major*) i ferrerics blaus (*Cyanocistes caeruleus*), mantenen una divertida batalla. A la murada, una bellíssima coablanca negra (*Oenanthe leucura*). El sol es pon aviat i tornam a Almagro per visitar la bella plaça, el corral de comèdies i degustar la pastisseria local.

5è dia. Sortim de Daimiel cap a La Solana, productora de safrà, i Villanueva de Los Infantes, de belles cases blasonades, i des d'allà a Ossa de Montiel, porta

Esbart de sisons, *Tetrax tetrax*, i gangues, *Pterocles alchata*

d'entrada al Parc Natural de Las Lagunas de Ruidera. Pel camí hem albirat aligots, milanes reials, garses, perdius, arpelles, conills, llebres i també una interessant garriga amb savines. El Parc Natural el conformen un seguit de quinze llacunes connectades entre sí per petites cascades. L'aigua té un color turquesa molt atractiu, però el lloc està molt alterat per la pressió turística. Observam un soterí gros (*Podiceps cristatus*), setmesons (*Tachybaptus ruficollis*), fotges (*Fulica atra*) i un arner (*Alcedo atthis*). Com tornam prest a Daimiel, decidim repetir la visita al Parc Nacional, amb la intenció de recórrer la resta d'itineraris senyalitzats. A més de grues i flamencs, descobrim la llacuna d'acclimatació, una petita bassa d'aigua, tancada, que resulta molt didàctica per aprendre a identificar anàtides, però que té l'objectiu de no decebre els visitants quan troben les llacunes eixutes. Tornant a l'hotel, ja a les fosques, veim una miula aturada a un indicador de vedat de caça. Frenam de sobte i ens quedam amb l'exemplar just a quatre metres de nosaltres. Durant una estoneta les dues parts mantenim la cu-

riositat mútua. Ens atrevim a retratar-la, per seguidament deixar-la continuar amb la seva jornada de caça.

6è dia. El dia ha aparegut amb una boira densa que, a més del cansament acumulat, ens fa desistir d'arribar a Sierra Morena, per veure les àrees de dispersió de l'àguila imperial. Ens decantam per visitar dos parcs arqueològics propers a Ciudad Real. El primer és el de Calatrava la Vieja. Els camps dels voltants resulten molt interessants i, si s'està atent, és fàcil observar una avifauna molt variada. Pas-sam també per l'embassament d'El Vica-rio, molt recomanable, on observam ar-pelles, setmesons, soterins grossos, corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*), agró gris (*Ardea cinerea*), esparver d'albufera (*Circus cyaneus*), milanes, aligots, El segon parc arqueològic és el d'Alarcos, conegut per la estratègica batalla entre cristians i almohades el 1195, i per l'existència d'una ermita del segle XIII. El guarda de l'ermita ens troba mirant els relleus de les columnes i, de tot d'una, s'estableix una conversa plena de llegendes i creen-

ces populars, que no troba punt final. A cada intent d'acomiarar-nos l'entranyable Ceferino enceta un nou tema i es resisteix a alliberar-nos sense abans regalar-nos tota una col·lecció de branquetes d'herbes aromàtiques. L'horabaixa el dedicam de nou a les estepàries. Ara, ja no ens resulta difícil localitzar sisons i gangues als camps. Si t'hi fixes, hi són. La tarda assoljada ens convida a recórrer una de les pistes a peu. De cop, de nou, veim els piocs! Són una mica enfora i amb la intenció de cercar un millor punt d'observació ens endinsam en silenci per un dels camps, el que fa que les llebres botin als nostres peus cada dues passes. Arribam dalt un turó i hi contemplam, amagats, vint-i-cinc esplèndids exemplars. Tornam a casa amb l'objectiu assolit, després d'haver conegut una mica aquelles terres on zones humides i secans interminables es troben íntimament lligats.

Miula
Athene noctua

Siulador
Anas penelope

Custòdia del territori al Pla de Vilafranca

una ajuda a l'agricultura i a les aus

Per Manuel Suárez, Cécile Parra i Miquel Angel Lobo

Si, en un exercici d'imaginació, demanem a un grup de persones que pensin mentalment com seria un lloc ideal per veure aus, segur que ràpidament a tots els vendria al cap un espai imaginari ple d'aucells. Aquest espai no seria igual per a cada un: potser alguns pensarien en sel·les tropicals, altres en grans zones humides o, fins i tot, n'hi hauria qui pensaria en llocs més septentrionals com els grans penya-segats amb una elevada concentració d'aus marines nidificants. Però segurament ningú pensaria en un camp de blat, ordi o civada.

Tradicionalment, les aus de zones agrícoles han estat força oblidades pels ornitòlegs i les zones on viuen, poc visitades. Les raons? Doncs, des de sempre, hi ha hagut una percepció entre els observadors d'aus segons la qual a aquestes zones hi ha pocs exemplars, de poques espècies i, a més totes, tenen plomatges críptics per evitar que les localitzin als grans espais on viuen, la qual cosa les fa poc vistoses i difícils d'observar.

Però la realitat no és exactament així. Els darrers anys la cosa ha anat canviant i tant ornitòlegs com investigadors

han girat els ulls a les zones agrícoles. La concentració d'aus a determinades èpoques de l'any pot ser molt elevada, fins i tot espectacular, hi viuen un bon grapat d'espècies i, a més, són diferents i atractives.

Una de les primeres conseqüències d'aquest nou interès cap a les zones de conreu ha estat comprovar que les poblacions de les espècies estepàries o pseudoestepàries que viuen en aquests indrets es troben en declivi i, en alguns casos, en una situació molt complicada. Avui dia es calcula que el 83% de les aus estepàries es troben en un estat de conservació desfavorable.

Les principals causes d'aquesta regressió de les aus d'ambients agrícoles són degudes a canvis importants que s'han produït a l'agricultura durant les darreres dècades, especialment la seva intensificació i mecanització, com també el canvi de cultius i la transformació de zones de secà en zones de regadiu. Altres causes vénen donades per canvis socials, que han produït efectes com poden ser la migració del camp a les ciutats o la urbanització de zones agrícoles, entre d'altres. Tot el conjunt

ha afectat aquest grup d'aus fins al punt que és el més amenaçat a tot Europa en l'actualitat.

Aquest fet ha encès l'alarma i les institucions i administracions han començat a prioritzar la protecció d'aquests espais i l'estudi de les espècies que hi habiten. Una dels primers fets que s'han pogut constatar és que moltes de les espècies estepàries ocupen actualment zones de cultiu extensiu de secà i, per tant, s'han començat a promoure accions per evitar la desaparició d'aquests tipus de cultius.

Custòdia al Pla de Vilafranca

En aquest mateix sentit, el GOB ha iniciat durant aquest 2011 un projecte de custòdia del territori i de conservació de la biodiversitat al Pla de Vilafranca, projecte que disposa del finançament de la Fundación Biodiversidad i de l'Obra Social Sa Nostra i la col·laboració d'institucions, particulars i voluntaris que ens estan ajudant a dur endavant la feina. En línies generals, el projecte persegueix la implicació dels agricultors i ramaders en

la conservació i gestió de la biodiversitat de la zona. Aquesta plana agrícola, situada en el centre de Mallorca, és única per l'abundància d'espècies d'aus lligades als cultius de secà. El projecte combina un exhaustiu estudi preliminar de les pràctiques agràries i de la biodiversitat ornitològica de la zona, per tal de poder establir les interaccions entre ambdues i contribuir, mitjançant el coneixement i el diàleg amb els actors principals, a l'establiment i el foment d'usos i mesures sostenibles d'agricultura i ramaderia, alhora que s'implanten, com a part del projecte, mesures per estimular la presència d'aus favorables a l'agricultura. D'altra banda, se cerca la promoció del Pla com a lloc d'interès rural, paisatgístic i natural mitjançant la sensibilització dels col·lectius escolars de la zona i de la població de Mallorca, i fomentar-ne el coneixement mitjançant accions formatives i de voluntariat agrícola. En l'estudi de les aus presents al Pla de Vilafranca es combinen diverses modalitats. La principal consisteix en la realització de recorreguts a peu per la zona seguint una metodologia estàndard i que es realitzen amb una periodicitat mensual a dos llocs diferents del Pla. Durant aquests recorreguts s'anoten totes les observacions de les aus presents.

Sól·lera, *Emberiza calandra*

CAT ARTIGUES

Com a complement dels transectes també es realitzen jornades d'anellament d'aus a diferents indrets, amb la finalitat principal de capturar aquelles espècies de detecció difícil durant els recorreguts a peu. L'anellament també ens pot servir per obtenir altra informació, com els moviments de dispersió de les aus. Una altra part del projecte ha consistit a triar 4 espècies que pensam que ens poden servir com a bioindicadores del medi i de les quals s'està fent un seguiment especial. Aquestes espècies són la terrola (*Calandrella brachydactyla*), la guàtlera (*Coturnix coturnix*), el sebel·lí (*Burhinus oedipnemos*) i l'arpella cendrosa (*Circus pygargus*), totes espècies estivals excepte el sebel·lí, que es troba a la zona durant tot l'any. Durant aquests mesos de recollida de dades, hem pogut veure que la presència d'aus a la zona és molt canviant, tant en espècies com en nombre d'exemplars. Només amb un any de recollida de dades estam segurs que sorprendrà la varietat d'espècies observades a la zona, algunes realment curioses,

fins i tot rareses a l'illa, com poden ser el gorrió italià (*Passer italiae*), l'àguila marcenca (*Circaetus gallicus*) o el fuel·l de collar (*Charadrius morinellus*).

Però les estrelles de la zona no són aquestes espècies rares, sinó les aus estepàries, algunes de les quals tenen una probabilitat d'observació gairebé absoluta, ja que es poden veure sempre que ens movem per aquest espai, com per exemple les cucullades (*Galerida theklae*) o les sòl·leres (*Emberiza calandra*). Altres, com les terroles (*Calandrella brachydactyla*) durant l'estiu o les aloses (*Alauda arvensis*) durant l'hivern, són també omnipresents i molt fàcils d'observar.

Durant el temps de migració també hem pogut observar algunes espècies molt interessants, com el gaig blau (*Coracias garrulus*) o el xoriguer cama-roig (*Falco vespertinus*), petit falcó que no és estrany de trobar durant la primavera.

Com a part de les accions previstes, aquest estiu s'han realitzat diverses activitats per al foment de la biodiversitat al Pla i de col·laboració amb els pagesos de la zona, sempre amb la participació de voluntaris que ens han ajudat molt a realitzar diferents feines. Hem de destacar, per exemple, la construcció de nius per a xoriguer (*Falco tinnunculus*) i òliba (*Tyto alba*) que vam fer amb l'ajuda de l'Escola Pública es Cremat de Vilafranca, la col·locació de posadors per a rapinyaires o la neteja de síquies, activitat molt important per als pagesos, ja que aquestes eviten que molts camps quedin completament negats amb les pluges de l'hivern.

Encara queden uns mesos de feina per endavant i una part important del projecte comença precisament ara. Consisteix a apropar el Pla de Vilafranca als nins i joves mitjançant activitats educatives per als escolars de la zona i la realització d'itinerraris didàctics.

Voluntaris fent caixes niu

El Pla de Vilafranca

El Pla de Vilafranca és una zona agrícola d'aproximadament 1.700 hectàrees que es troba a la part central de Mallorca. Està situada a una distància d'uns 40 quilòmetres de Palma i forma part, gairebé per complet, del municipi de Vilafranca de Bonany. Limita amb el poble del mateix nom, que té una població de 2.900 habitants, i n'està separat per una de les principals carreteres de Mallorca, l'autovia que uneix Palma amb Manacor. Pràcticament tota l'extensió està coberta per conreus de secà, especialment blat, ordi i civada, la qual cosa la converteix en una zona molt peculiar. Els cultius varien regularment seguint un sistema de rotació per reduir el risc de plagues, augmentar la fertilitat i mantenir el sòl en bones condicions, i es deixa la terra en guaret cada 3 o 4 anys. Per tot això, aquesta plana és un gran mosaic de cultius amb un gran valor natural i paisatgístic. En un principi pot parèixer que la feina agrícola del Pla de Vilafranca queda reduïda a unes poques persones, però aquesta no és la realitat: al gran mosaic agrícola de la localitat hi posen les mans un grup important d'agricultors que, a més, presenten una gran diversitat. Hi trobam homes i dones, joves de poc més de vint anys amb una empenta important, pagesos de mitjana edat que són hereus d'una tradició agrícola molt arrelada al municipi i pagesos de més de setanta anys que es resisteixen a abandonar un ofici que, en molts dels casos, és l'únic que coneixen: la dura feina de conrador, pagès o terro-

ser, que és com ells es denominen. Si una visió ràpida dels cultius ens fa pensar que és únicament una zona cerealista, una visió més pausada, fent una passejada pels diferents camins que recorren el Pla, ens mostrarà que també queden petits hortolans que donen més color i diversitat al paisatge. De cultius d'hortalissa de temporada en trobarem durant tot l'any i durant la primavera, en particular, ens adonarem que les terres llaurades des de la tardor i que no són ocupades pels cereals d'hivern, estan reservades a un conreu d'estiu molt especial, el de l'hortalissa a la seca, molt característic de la zona i que encara

avui en dia mantenen en actiu un grup de pagesos que, amb feines molt acurades, treuen el màxim rendiment d'unes terres molt agraïdes aprofitant únicament la humitat de la terra i del aire.

Falcó cama-roig, *Falco vespertinus*

Voluntaris col·locant una caixa niu per òliba

Què és la custòdia del territori

Al web de la xarxa de custòdia del territori podem trobar la següent definició:

Custòdia ve del llatí “custodia/custodiae”; guardar, conservar, respectar o tenir cura.

La custòdia del territori –que és com s’ha traduït al català el terme anglès land stewardship– és un conjunt d’estratègies i instruments que pretenen implicar els propietaris i els usuaris del territori en la conservació i el bon ús dels valors i els recursos naturals, culturals i paisatgístics.

Per aconseguir-ho, les anomenades entitats de custòdia cerquen acords i altres mecanismes de col·laboració contínua amb propietaris de terrenys, usuaris del territori, i altres agents públics i privats.

Característiques bàsiques de la custòdia del territori La premissa de base és que conservar la natura, el paisatge i el patrimoni cultural no és una responsabilitat que recau només en les administracions públiques, com sovint es pensa, sinó que la ciutadania, la societat civil i les empreses privades també poden i han de contribuir-hi.

Per això, a diferència d’altres instruments i estratègies amb un objectiu similar (per exemple, la protecció legal d’un espai natural o la classificació d’un terreny com a no urbanitzable), la custòdia del territori requereix la implicació directa i activa de la societat civil, d’una banda, i d’aquelles persones que són propietàries o usuàries de terrenys forestals, agrícoles o urbans, de l’altra. Pots trobar molta més informació als web de l’Ictib (www.ictib.org) i de la xarxa de custòdia de territori (www.custodiaterritori.org) o bé posa’t en contacte amb nosaltres i te n’informarem.

Voluntaris netejant una síquia

JAUME CAVALS

Referències

1- Burfield I J. The conservation status of steppe birds in Europe. A Bota G, Morales M B, Mañosa S & Camprodon J. (eds.). 2005. Ecology and Conservation of steppe-land birds. Barcelona, Catalunya, España.

2- Donald P F, Sanderson F J, Burdfield I & van Bommel F P J. 2006. Further evidence of continent-wide impacts of agricultural intensification on European farmland birds, 1990-2000. Agriculture, Ecosystems and Environment, 116: 189-196.

I aquí, què hi veus?

Què ens diuen els detalls de la imatge sobre aquest aucell?

Per **Pere J. Garcias**

1 La combinació de grisos ja identifica l’au i la separa del seu congènere el coa-roja (*P. phoenicurus*). En concret, la corona gris cendra i la cara negra carbó caracteritza els mascles adults.

2 El panell blanc de l’ala ens indica que és un mascle de la subespècie *gibaltarensis*

4 La coa color de terra de call vermell és el tret que dóna nom al gènere i als noms populars. És característica d’aquesta espècie la vibració que l’au imprimeix a la coa, sobretot just quan arriba a un posador. De fet, aquesta vibració i els moviments espasmòdics com d’ajupiment ens permeten identificar l’espècie, fins i tot a contrallum.

5 El pit cendrós però amb plomes terroses és propi dels mascles no completament adults.

6 La muda de les cobertores alars ens indica que ha fet una muda completa i, per tant, sembla que és un mascle de més d’un any, però amb el plomatge negre fuliginós sense arribar a la foscor dels mascles de 4 o 5 anys.

3 Un altre tret que el separa del coa-roja és la preferència per llocs oberts i rocallosos, i així és molt comuna a penya-segats i parets de pobles.

El coa-roja de barraca, *Phoenicurus ochruros*

El nom científic de l’au ve del llatí i del grec. La primera part del gènere ve del grec **Phoinix** que és el color porpra i, per extensió, el tint d’aquest color. Aquest tint prové dels caragols marins del gènere *Murex* que extreien i comercialitzaven en l’antiguitat els fenicis, que foren anomenats així precisament pel color, *Phoenices* en llatí i Φοινικες en grec. També hi ha una au mitològica anomenada *Phoenix*, que no té res a veure amb el modest coa-roja, que com bé sabeu era una au que renaixia de les seves cendres després d’inflamar-se espontàniament. En aquest cas, el color porpra seria l’evocació del color del sol o del foc que cremaria l’au. La segona part del nom, **urus**, és la llatinització del mot grec *oura*, coa. El nom específic és una redundància del primer, ja que la primera part ve del grec (altra vegada) *ôkra*, color ocre *sensu lato* i *oura*. No podem agrair prou tota l’aportació lingüística del

grec a les llengües europees. Bé, després de totes aquestes disquisicions podríem traduir el nom científic com **coa-roja de coa-ocre**. Els noms populars o oficials fan referència sempre al color roig de la coa i, sovint, al color del cos i a la preferència pels edificis o cases. Així és *Colirrojo tizón* en castellà o *Black redstart* en anglès. *Start*, amb diverses grafies, segons l’idioma, és un arcaisme per coa a diverses llengües germàniques com l’anglès, el neerlandès i els escandinaus: *Husrødstjert* en danès, *Zwarte roodstaart* en neerlandès, *Svart rødstjært* en suec, *Hausrotschwanz* (coa-roja de casa), en alemany, *Rougequeue noir* en francès, *Codirosso spazzacamino* (escura-xemeneies) en italià, *Rabiruivo preto* en portuguès i *Butzangorri iluna* (*butzan*, coa, *gorri*, roig i *ilun*, fosc), en basc. En finès, el nom de *Mustaleppälintu* és un poc diferent i significa aucell dels verns negre (*musta*, negre, *leppä*, vern i *lintu*

aucell) i és un dels pocs noms que no fa referència al color de la coa però sí del cos. A Catalunya se l’anomena *cotxa fumada*. Fumada, és evident, però cotxa sembla ser un mot onomatopèic del so de reclam d’aquestes aus. Certament “cotx-cotx-cotx” és més pròxim al del vitrac, però l’apliquen a totes les espècies de coa-roges, a la blaveta (*Luscinia svecica*) i a espècies semblants com les del gènere *Tarsiger*. Ja per acabar, podríem fer una puntualització sobre el nom específic castellà, *tizón*. El considerareu molt ben aplicat si heu tengut la sort d’observar un mascle ben pintat: les puntes de les plomes blanques sobre fons negre fan que semblin les lluentors carbòniques dels tions abrusats. Precisament un nom recollit per Taczanowski (zoòleg polonès del segle XIX) en 1877 fou el de *coa-roja titis* (amb diverses grafies *titys* o *tithys*), sens dubte provinent del grec *tītis*, tió. •

Identificació de les àrees clau al medi marí per al virot petit

Per **David García, Maite Louzao, Beneharo Rodríguez, Karine Delord, José Manuel Arcos, Amélie Boué, Thierry Micol i Henri Weimerskirch**

Virot marcat amb emissor via satèl·lit PTT a l'entrada del seu cau

HENRI WEIMERSKIRCH

El virot petit (*Puffinus mauretanicus*) té el dubtós privilegi d'estar catalogat com en Perill Crític per la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa (UICN), fet que converteix aquest endemisme de les Illes Balears en l'ocell marí més amenaçat d'Europa. Aquesta catalogació es deu a la forta disminució demogràfica que pateixen actualment les poblacions reproductores (-7.4 % per any) i la seva reduïda dimensió poblacional, estimada recentment en unes 3.193 parelles (dades de la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat del Govern de les Illes Balears, 2010). Al Catàleg Nacional d'Especies Amenaçades (CNEA) i al Catàleg d'Especies Catalogades de les Illes Balears està catalogada com en Perill d'Extinció.

La principal amenaça que incideix sobre els virots a les colònies de cria és la depredació d'adults per carnívors introduïts (moixos asilvestrats, geneta i mart) i, en menor mesura, la depredació d'ous i polls per rates i la degradació de l'hàbitat. Però

no cal oblidar que l'espècie també afronta amenaces molt importants a la mar, com les captures accidentals per arts de pesca – que afecten seriosament la supervivència adulta – la reducció de preses per mor de la sobreexplotació pesquera i la contaminació (hidrocarburs entre altres). És, per tant, necessari complementar les tasques de recerca, seguiment i conservació a les colònies amb tasques equivalents a mar obert.

En el desenvolupament del projecte LIFE sobre el virot petit, elaborat per SEO/BirdLife a càrrec del Govern de les Illes Balears (1998-2001), es varen obtenir les primeres dades de les seves zones d'alimentació durant el període de cria, que des d'aleshores han estat fruit d'un bon grapat d'estudis. Es va comprovar que aquestes se situaven, principalment, sobre la plataforma continental del llevant ibèric, com també en aigües d'Algèria. Finalitzada l'etapa reproductora, la major part de la població abandona la Mediterrània per

a congregar-se a les aigües atlàntiques, entre la costa SO d'Espanya i el sud del Regne Unit.

Recentment, SEO/BirdLife va presentar el primer Inventari d'Àrees Importants per a les aus (IBA) marines a Espanya, fruit també d'un projecte LIFE (2004-2009). Aquest inventari va aportar noves dades sobre l'ús que fa el virot petit de les aigües espanyoles. En paral·lel, un LIFE dut a terme per la Sociedade Portuguesa para o Estudo das Aves (SPEA) a Portugal va permetre identificar les IBA marines en aquell país. Però encara cal estudiar millor l'ecologia del virot a la mar i les amenaces que allà hi troba, especialment a la franja atlàntica. Així mateix, cal identificar els espais clau per aquest ocell marí al nord d'Espanya i Portugal. En tot això hi juga un paper clau el Projecte InterReg FAME (Future of the Atlantic Marine Ecosystem, 2010-2013), en què participen els cinc països de l'àrea atlàntica europea per mitjà dels seus respectius socis de BirdLife:

Emissor GLS a la pota d'un virot

DAVID GARCÍA

Regne Unit (RSPB), Irlanda (BirdWatch Ireland), França (LPO), Espanya (SEO/BirdLife) i Portugal (SPEA) (www.project-fame.eu). El projecte té per objectiu adreçar els forats en el coneixement per avançar en la conservació dels ocells marins a l'àrea atlàntica, amb especial interès en la identificació d'àrees clau per a la designació d'Àrees Marines Protegides (AMP) i en desenvolupar propostes de gestió adients per a aquestes àrees. Atès el seu estat crític, el virot petit es considera prioritari i hi treballen tots els socis del projecte.

Una de les accions de FAME consisteix precisament en el marcatge d'adults de virot petit amb dispositius de seguiment remot que permetin conèixer els patrons de distribució durant la seva estada a l'Atlàntic. Aquest treball es desenvolupa mitjançant una col·laboració entre SEO/BirdLife, la LPO (Ligue pour la Protection des Oiseaux) i el Centre de Etudes Biologiques de Chizé (CEBC-CNRS) i disposa del suport del Govern de les Illes Balears. La feina s'ha restringit a l'àmbit de les Pitiües, per complementar-se amb una iniciativa paral·lela a càrrec d'investigadors de les Universitats de Southampton i Oxford (Regne Unit), amb l'ajut d'Skua s.l.p., que pel mateix acord han restringit el seu àmbit d'acció a Mallorca i Menorca. Així, el treball desenvolupat enguany s'ha centrat en les colònies dels illots de sa Conillera i de Bosc, dins l'àmbit protegit de les Reserves Naturals des Vedrà, es Vedranell i els Illots de Ponent (Eivissa). Després d'una primera visita de prospecció el gener, per determinar els caus que serien objecte de l'estudi, durant la primavera s'han marcat 40 adults reproductors de virot amb geolocalitzadors (GLS). Aquests petits aparells (1-2 g) donen la posició aproximada dels ocells mitjançant la combinació d'un rellotge intern amb el registre de la intensitat de llum (que permet conèixer l'hora de sortida i posta del sol i, a partir d'aquí, la longitud i la durada del dia i, per tant, la latitud). També s'han instal·lat 6 emissors

via Satèl·lit (PTT; Platform Terminal Transmitters), un sistema que transmet les dades a un sistema de satèl·lits (Argos), que permeten estimar la posició de l'au amb força precisió. Durant els propers mesos s'aniran rebent dades dels PTT, mentre que els GLS s'hauran de recuperar el 2012 per a poder descarregar la informació que s'hi ha emmagatzemat durant tot un any. La informació obtinguda ajudarà a determinar quines són les àrees emprades pel virot petit a l'Atlàntic i conèixer millor els seus patrons de dispersió. Això serà especialment cert quan la informació es combini amb la de l'equip que treballa a Mallorca i Menorca.

Agraïments

El suport que vam rebre del Servei de Protecció d'Especies i d'Espais de Natura Balear, ambdós departaments del Govern de les Illes Balears, ens va permetre

obtenir totes les autoritzacions necessàries i ens va facilitar diversos aspectes de logística. Per això volem agrair especialment la col·laboració de Joan Mayol, Joan Oliver i Iván Ramos (Servei de Protecció d'Especies), de Paula Goberna (directora del parc natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera), de Joan Torres (director de les reserves naturals des Vedrà, es Vedranell i els Illots de Ponent), i de Jorge Calvo i José Vicente Ripoll (personal d'Espais de Natura Balear).

Bibliografia

Arcos, J. M., Bécas, J., Rodríguez, B. & Ruiz, A. 2009. Áreas Importantes para la conservación de las Aves marinas en España. LIFE04NAT/ES/000049-Sociedad Española de Ornitología (SEO/BirdLife). Madrid.

Arcos, J. M. (compiler) 2011. International species action plan for the Balearic shearwater, *Puffinus mauretanicus*. SEO/BirdLife & BirdLife International.

Louzao, M. 2006. Conservation biology of the critically endangered Balearic shearwater *Puffinus mauretanicus*: bridging the gaps between breeding colonies and marine foraging grounds. PhD thesis, Universitat de les illes Balears.

Louzao, M., Arcos, J.M., & Oro, D. 2007. Biología de la conservación d'un ocell críticament amenaçat: la baldríja *Puffinus mauretanicus*. Anuari Ornitològic de les Balears, 21 (2006): 43-49.

Oro, D., Aguilar, J.S., Igual, J.M., & Louzao, M. 2004. Modelling demography and extinction risk in the endangered Balearic shearwater. Biological Conservation, 116: 93-102.

Ruiz, A. & Martí, R. (Eds.) 2004. La Pardela Balear. SEO/BirdLife-Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears. Madrid.

Equip marcant exemplars

DAVID GARCÍA

Un racó per descobrir

S'Amarador a la tardor

Per Rafel Mas

S'Amarador és una petita raconada que forma part del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. Antigament, era un estany on s'hi amarava tot el cànem o canyom que es produïa a s'Albufera, Ili, i, probablement, també alguna peça de fusta. L'any 1991 es va dragar un sector del canal i es varen recuperar part de les aigües lliures.

La zona que avui en dia visitam, i a la que ens referirem aquí, és la compresa entre el canal d'en Palet, el tancat perimetral del parc a la banda del camí de s'Amarador i el Canal d'en Pep, que parteix en direcció a la mar. Aquí podem trobar una zona oberta d'aigües, canals amb canyet i bova, qualche poll blanc (*Populus alba*) i un petit pradell de pastura baixa freqüentat per vaques, ases i someres mallorquines i cavalls camarguesos.

Per arribar al lloc que ens ocupa, entrarem per l'entrada principal del parc, prendrem cap a l'esquerra pel camí de ses Puntetes i, en arribar un poc més enllà de la zona homònima, prendrem cap a la dreta

pel camí d'en Pep, que ens conduirà directament a s'Amarador. Una altra opció és arribar-hi pel camí de s'Amarador des de la carretera de Muro-can Picafort (MA-3431), devers el quilòmetre 5,450.

Si ens situam just vora les barreres de tancament del parc, podrem observar a plaer i durant tot l'any els collblaus (*Anas platyrhynchos*) i els setmesons (*Tachybaptus ruficollis*), que troben aliment en les aigües clares que travessen aquesta zona i que arriben directament des de la Font de Sant Joan. Les fotges (*Fulica atra*) també aconseguixen en aquestes aigües les plantes maròfitas que tant aprecien i necessiten. A entrada de fosca no ens ha de venir de nou sentir el crit mig de corb, mig de granot, dels orvals (*Nycticorax nycticorax*) que es desempereseixen per anar a cercar menjar. Qualque

Xàtxero groc, *Motacilla flava*

TONI MUÑOZ

Vitrac barba-roig, *Saxicola rubetra*

TONI MUÑOZ

exemplar passarà sobre els nostres caps i s'assolarà per la zona. Estant allà aturats, podem observar en vol i fins i tot sentir el sons de les ànneres blanques (*Tadorna tadorna*) que s'alimenten a les basses properes de la zona del Prat de son Serra. També des d'aquest punt, si afinam l'oïda, sentirem el remuc de les cel·les blanques (*Anas querquedula*) que ens visiten en pas migratori.

La zona pasturada pel bestiar sol ser freqüentada per algun exemplar d'esplugabous (*Bubulcus ibis*), que a la tardor comencen a perdre les vistoses plomes ataronjades. Els puputs (*Upupa epops*) aprofiten la presència d'insectes associats a les buïnes del bestiar. La baixa vegetació d'aquest redol és també del gust dels molts exemplars de sordai (*Anthus pratensis*) que allà hi trobarem. A finals del mes de setembre encara hi veurem algun exemplar de xàtxero groc (*Motacilla flava*), tot i que aniran desapareixent per deixar pas a altres espècies. El pradell

Orval, *Nycticorax nycticorax*

TONI MUÑOZ

és morada habitual dels vitrac (*Saxicola torquatus*) i, en època de pas migratori (setembre-octubre), no ens serà difícil trobar-hi qualche exemplar de vitrac barba-roja (*Saxicola rubetra*). Les mateixes condicions cerca un altra intrèpid viatger, la coa-blanca (*Oenanthe oenanthe*) que triarà aquest racó de forma preferent durant la passa.

Durant la tardor podrem assistir a l'arribada dels primers esbarts d'estornells (*Sturnus vulgaris*) i qualcun exemplar aïllat d'estornell negre (*Sturnus unicolor*). Els petits bassiotis que es formen vora canals o als camins faran les delícies de qualche becassineta (*Tringa ochropus*), que quedarà per la zona hivernant en baix

nombre. Entre les canyes i bova que envolten els canals propers a s'Amarador, no és difícil endevinar el reclam d'algun exemplar d'hortolà de canyet (*Emberiza schoeniclus*) o de boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*). Mirem on mireu, rara serà la vegada que no observem el ràpid i elegant vol de l'arpella (*Circus aeruginosus*), mentre repassa les extensions de canyet a la recerca d'algun animal mort o malaltís.

Més enllà de les aus que hi puguem observar, només la serenitat que es respira en aquesta raconada ja convida a fer-hi una estona.

Esbart d'estornells, *Sturnus vulgaris*

TONI MUÑOZ

Puput, *Upupa epops*

TONI MUÑOZ

Aina Ginard

Per **Enric Culat**
eculat@balearsfaciencia.com

“Per a mi el GOB representa aire;
és el lloc on m’hi sento còmoda”

Aina Ginard és una lluitadora. Encomana optimisme i ganes de viure, de somriure i de gaudir de les petites coses, com per exemple conversar i prendre un batut d’ametlla una tarda d’estiu asseguts a una terrassa a l’ombra. Algunes d’aquestes petites coses són tan evidents que la majoria de les persones sovint les oblidem i no les tenim en compte, com simplement respirar. Potser per això n’Aina assegura que se sent tan còmoda al GOB, on hi troba “aire” o llibertat per pensar el que pensa, per participar o per discrepar en tot moment. La seva discapacitat segur que la limita en algunes coses, però no és cap impediment en l’essencial, és a dir, a tenir ganes de fer aquestes coses.... Per n’Aina sempre hi ha “alternatives i dreces que fan el trajecte possible; tu descriu-me el camí, i jo et diré si el puc fer”. Aquesta frase descriu perfectament la seva manera de pensar i de veure les coses. A l’entrevista també ens parla de les seves aficions: la biologia marina, la natació i l’ornitologia. “Les aus són homònimes dels peixos, grans nedadors de l’aire”..... Aquesta és una excel·lent i imaginativa definició que serveix per aglutinar les seves tres aficions. Però en té més, descobriu-les en aquesta entrevista que espero que gaudiu talment com si estiguéssiu asseguts en una terrassa prenent un batut d’ametlla, a poc a poc, amb ganes de viure i de somriure.

ALBERTO SERRANO

Optimista per naturalesa?

Sí, és la meua fórmula per sobreviure, si no, ni m’aixecaria del llit.

Per què t’agrada la biologia marina?

Perquè em sembla un entorn poc conegut. Avui en dia sabem més de l’espai i l’univers que del que corre per falles i grutes submergides. Perquè és d’allà d’on venim i, afortunadament, no ho hem pogut conèixer.

Un altre de les teves aficions és l’esport. Hi ha alguna relació o algun lligam que en principi no veiem entre la biologia marina i l’esport?

En general els esports m’han fet possible arribar a llocs on mai hauria estat possible arribar-hi, com és el cas de l’esquí de muntanya. Gràcies als telecabines, vaig

poder admirar una sortida de sol a sobre del cim d’una muntanya. La natació i el submarinisme m’han proveït la possibilitat d’acostar-me a aquest entorn marí.

Quin son els teus esports favorits?

La natació, el ciclisme o simplement anar d’excursió, tot i que sóc incapaç de dir que no a qualsevol esport que se’m posi per davant, sobretot si són a l’aire lliure i sense massa estris per poder-los practicar. Tampoc sóc gaire bona en esports d’equip, però un bon partit de bàsquet pot ser una bona font de rialles.

L’esport t’ha ajudat a superar la teua discapacitat?

Juntament amb la meua família, sí. L’esport ajuda a conèixer-te a tu mateix i dominar tant el teu cos físic com mental. L’esport vehicula la descoberta dels teus

límits, el respecte i el control posterior una vegada aconseguits.

Nedes per competir o només com a hobby?

Ui... he nedat per molts motius, primer per recomanació mèdica, després per competir i ara per afició. La competició té un vessant de creixement personal que va més enllà de l’esport en si, però els meus resultats no eren increïbles i ser dona, nedadora i discapacitada no em pagava el lloguer. Ara ho faig per allunyar maldecaps i cabòries. En haver acabat i haver sortit de la dutxa tot es veu més clar.

Nedar a la mar relaxa?

Molt més que no això. Nedar a la mar és com si et fessin un massatge al llit de casa teua.

T’agraden els esports d’aventura?

M’encanten, pel mateix que he dit abans, són la possibilitat de trobar nous límits, noves situacions a superar. A més, la major part es fa a l’aire lliure i això és indispensable per passar una bona estona.

Quin esport t’agradaria practicar que encara no hagis provat mai?

Bé, amb permís de ma mareta, comença a ser hora que voli una mica, una altra versió de nedar, ala delta, paracaigudisme, o seguint dins l’aigua, el ràfting.

Professionalment, t’agradaria tenir una ocupació concreta?

He treballat per a l’administració pública i l’empresa privada i cap de les dues em motiva professionalment i menys en la

situació de crisi de valors d’avui en dia. Necessito estar aprenent contínuament. Ara estic a l’atur, després d’un any estudiant un màster a la Fundació Johan Cruyff i m’he embarcat en un projecte que fusioni les meves dues passions, potser en una temporada muntaré la meua pròpia empresa.

Has treballat a l’oficina del Punt d’Informació Ambiental (PIA). Quines son les inquietuds i les preguntes més comunes per part de la gent respecte del medi ambient?

El temps que jo hi vaig ser es demanaven procediments, permisos, saber si allò que volien fer era possible, si estava bé o malament.

I la cosa més estranya que t’han demanat mai?

Uiii! De tot color i de tota mida... Sempre conto la mateixa i és que em va impactar molt perquè acabava de començar i ja em vaig plantejar la gran pregunta, arran d’una altra: una persona em va demanar com es podia fer per foragitar els dragons del seu balcó que apareixien tots els hores baixes. Això em va suscitar-ne una altra, la gran pregunta, que segueix essent: què és el medi ambient?

Creus que la gent te una idea prou clara del que vol dir “medi ambient” i del que realment implica aquesta paraula?

Des del meu humil punt de vista, no. O millor dit, no és el mateix per a tothom. S’ha edulcorat aquesta paraula fins a convertir-la en una moda. Avui en dia el medi ambient són els “arbres i animals”, les coses són ecològiques quan van pintades de verd i estar conscienciat és separar els residus correctament, però tothom vol que la persiana de casa es desplegui amb un botonet. Francament a mi no em serveix que la televisió funcioni amb energies renovables si fa més beneïts.

I per a tu, què és el “medi ambient”?

Simplement casa nostra i medi ambient som tots. H.D. Thoreau deia que els millors paisatges eren aquells on la civilització no hi arriba i, salvant la distància del significat acadèmic de la paraula “paisatge”, per a mi això és el medi ambient. És aquell entorn/espai/paisatge on encara no hi hem furgat el nas. Allò que ha fet i fa que siguem res més que una espècie en un planeta. Afegia Thoreau que el pitjor perill de l’home és néixer en ambients massa civilitzats lluny del bosc, perquè en aquell instant, ens exclourem de casa nostra, ens exclourem del medi ambient. Crec que aquesta és la principal malaltia humana.

Què en penses del fet que Es Busquet no s’editi en paper a partir d’ara?

Em sembla un debat erm. Al meu parer és un error pensar que un ha d’eliminar a

l’altre per “modernitat”. Per a mi no existeix una incompatibilitat de fer les coses en paper i en format electrònic. Quan va aparèixer la televisió, va desaparèixer la ràdio o els diaris? No, cada un té un funció i un abast diferent, però no són, ni haurien de ser incompatibles. Tanta sort que Es Busquet té versió electrònica! Imaginau què passaria si no tinguéssim aquesta opció! El que em sap greu són els motius pels quals es deixa de fer en paper. Esper que un cop passem aquesta situació difícil, es pugui tornar a publicar en paper.

Ets una defensora de la utilització de les noves tecnologies?

Si la defensa significa l’eliminació de la resta de sistemes, no; les noves tecnologies tenen una sèrie d’avantatges com la facilitat d’estar informat més globalment o accedir a opinions crítiques freqüentment censurades però també comporta inconvenients; hem de recordar que mitja humanitat segueix sense llum i que els aparells necessaris no estan a l’abast de tothom ni són sostenibles, recordem la problemàtica del coltan per als mòbils... Amb això vull dir que hi ha d’haver de tot perquè s’adapti a totes les persones.

Quina utilitat pot tenir una biblioteca amb la generalització d’Internet?

La de sempre, recollir i vetllar pels coneixements que la humanitat ha anat adquirint al llarg de la seva història i posar-los a l’abast de tota aquella persona que vulgui seguir indagant. A Internet, ni s’hi vetlla ni s’hi recull, està exposada i a més controlada —no hem d’oblidar-ho. Us imagineu que la humanitat es queda sense llum?? com accedim als coneixements? A Internet trobarem publicats els grans supervendes, i fins i tot una selecció barroera de velles joies de la literatura universal, però i aquell assaig d’una escriptora desconeguda, que vareu descobrir contigu a aquell gran llibre que cercàveu? El trobareu a Internet?... La biblioteca ofereix la màgia del contigu.

Deduïm que t’agrada llegir? Què llegeixes?

Molt m’agrada, això també es pot fer a la natura. Llegeixo els contigus... jajaja, llegeixo qualsevol cosa que em caigui a les mans, sempre que no siguin comercials o els recomanats per tothom. M’encanten els clàssics i els llibres clau en el desenvolupament del pensament de la humanitat. Els còmics també m’agraden molt. No podria triar-ne un o dos o un tema... m’agrada tot sempre que em faci pensar.

Què és i que representa per a tu el GOB?

Aire. Per a mi el GOB va ser el responsable que assistís a la meua primera manifestació conscient, la de declaració de Cabrera com a Parc Nacional. Dins el teixit històric de l’illa, el GOB sempre ha clamat per uns principis amb els quals m’hi identificava. Ara, que soc més gran i amb esperit crític, és el lloc on em sento còmoda pensant el

que penso, és a dir, aire.

Què és el que més t'agrada del GOB?

El grup en si, la gent amb qui m'hi sento bé, les amistats i les activitats que s'hi desenvolupen, el fet que no hagi perdut mai l'esperit de difusió de coneixements i que tothom és benvingut sigui un expert, o un analfabet acadèmic.

I el que menys?

La utilització que en fan els mitjans de comunicació. La impressió és que som un grup d'opinió o un braç polític "alternatiu". I els científics no opinem, tenim uns resultats científics, resultats d'estudis que condueixen a unes conclusions, però no opinions.

D'on et ve la teva afició a l'ornitologia?

Bé, primer de tot he de dir que no ho soc ornitòloga, eh? Que per això calen anys, estudis i moltíssimes hores, considerar-m'hi seria menysprear els qui ho són realment. Ara, l'afecció ni idea... considero les aus homònimes dels peixos, grans nedadors de l'aire. A més, és molt fàcil observar-los, basta quedar-se quieta i escoltar.

Surts a fer observacions d'aus?

Sempre que puc, en qualsevol excursió ja surten, són implícits al paisatge. Amb el GOB a més aprens a identificar-los, així com també les característiques del seu comportament, que és el que més m'agrada. Amb ells he adquirit l'hàbit de dur uns prismàtics penjats del coll quan em poso les botes d'excursió.

Emprar una cadira de rodes no és un impediment per fer excursions?

No ho hauria de ser. Les cadires de rodes són instruments que minven la discapacitat. Si l'augmenten els hem triat malament. Una altra cosa és l'entorn. Efectivament moltes excursions i camins a Mallorca no estan pensats per a aquest instrument, però sempre hi ha alternatives i dreceres

MANUEL SUÁREZ

que fan el trajecte possible. Jo el que dic sempre és: tu descriu-me el camí, i jo et diré si el puc fer.

Quins son els teus llocs favorits de Mallorca?

Ui... Això és secret sumariàl gairebé, perquè m'agraden els llocs on hi ha poca gent i si els dic... M'enfony sovint pel Salobrar de Campos i ara he trobat l'atractiu a les torres de vigia, tenen camí per arribar-hi, mitjanament practicable i unes vistes im- millorables.

T'agradaria que aquests llocs tinguessin una major accessibilitat? Creus que no estan prou adaptats per a les persones amb alguna discapacitat?

La diversitat funcional de la població és l'assignatura pendent a l'hora de dissenyar itineraris, i amb això no vull dir que asfalteu el Puig de Coma Sema per fer-lo accessible. Molts cops els llocs són accessibles però no estan senyalitzats perquè ni tan sols hi hem pensat. Ara bé, atenció!

No hem d'entrar en el debat demagògic que millorar l'accessibilitat és sinònim de massificació. El turisme ens ha fet molt de mal a les illes. Jo m'estimo més 100 famílies amb infants a la ruta de pedra en sec que 50 joves a la platja després d'una nit de botellot.

Què voldries fer que no hagi fet mai encara?

Buafff el món és ple de coses a viure... fer un viatge a Sud-Amèrica o Tailàndia, treballar per alguna ONG, escriure un llibre, nedar fa somiar...

Com has dit al començament, i tal com ha quedat clar en aquesta breu entrevista, ets una persona optimista. Veus el futur ambiental de Mallorca i de les nostres illes amb el mateix optimisme?

Veig molta feina per a gent molt feinerà, si volem un futur... M'explicaré: malauradament aquesta pregunta avui en dia està lligada a la política i aquest és el pitjor concepte que podem tenir de "medi ambient". Per desgràcia la vida civil acomodàcia i l'estret carrerany de la política ha posat en contraposició el desenvolupament social i econòmic amb aquest medi ambient que ens sustenta, aquest entorn o espai que ha reduït les seves funcions a proporcionar recursos a la nostra avarícia desenfrenada i banal. Cal gent valenta i feinerà amb ganes de canviar els valors de tenir per ser, de gaudir per desitjar, del que mira pels nets pel qui mira per ell. Tenim molta feina per endavant per incorporar el decreixement i la reinclusió de l'home a l'entorn i no defallir davant la frase de "i de què serveix". No és pessimista, però em sembla la crua realitat.

L'observació enigmàtica - Concurs

Arribam al final del concurs d'en- guany, presentant-vos la quarta i dar- rera de les imatges.

Vos recordam que en aquest joc us presentam una instantània d'un au- cell amb una postura o una pers- pectiva estranya que en dificulti la identificació. Però ATENCIÓ!, iden- tificar-lo correctament és possible, sempre que us fixeu en la informació i detalls que podem obtenir de la foto- grafia: plomes de la cua, de parts de les ales, colors dels mirallets, marges d'ales o cua, carpó, detalls de l'hàbit- tat,... qualsevol cosa que es vegi pot

ser una bona pista i la suma de totes us podrà dur a la identificació correcta de l'exemplar.

Els participants ens han de fer arribar les respostes al nostre correu i, a final d'any, d'entre les persones que encertin el resultat de les 4 fo- tografies seleccionarem un guanyador o guanyadora. Aquesta persona s'en- durà com a premi un magnífic lot de llibres sobre ornitologia. La vostra res- posta a l'enigma l'heu de fer arribar per correu electrònic a l'adreça orni- tologia@gobmallorca.com, indicant al camp "assumpte" el text "concurs

d'identificació" i, dins del missatge, ens heu d'indicar el vostre nom i lli- natges i el nom de l'espècie en català, castellà o anglès, seguit del seu nom científic. Com podeu imaginar, per a cada enigma només es pot enviar una resposta per participant.

Tot i que evidentment seran més valorats els concursants que ens han fet arribar les respostes d'hora, do- nam una nova oportunitat als despis- tats que no enviaren la resposta en el seu moment per tal que encara pu- guin participar.

Hivern 2011

Primavera 2011

Estiu 2011

Tardor 2011

La fotografia es va realitzar dia 30 d'octubre de 2005 al municipi de Muro. Aquest és el repte que us presentam.... sabríeu identificar aquest au- cell?

Animau-vos a participar !

Enviau la solució a ornitologia@gobmallorca.com

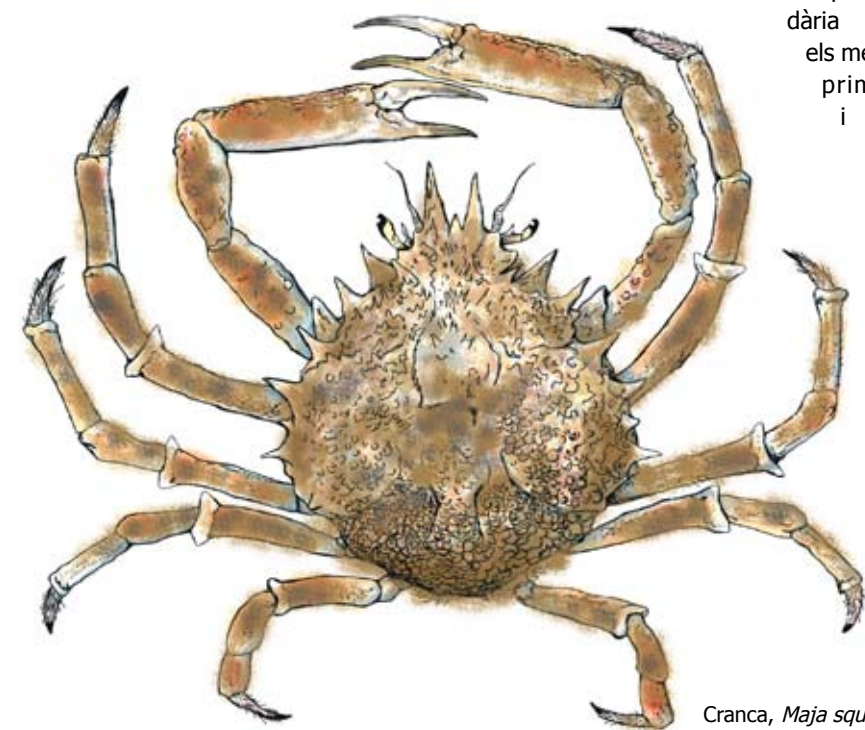
Més que aucells

Maja squinado, cranca mediterrània o cabra

Per **Patricia Arbona**
Dibuixos de **Xavier Canyelles**

Les Illes Balears es troben situades al bell mig de la Mediterrània Occidental. La seva plataforma submarina i les aigües que l'envolten es poden considerar com una unitat de gestió pesquera individualitzada de la resta de la Mediterrània, malgrat que, administrativament, no se la reconeix com a tal. En aquesta unitat es pot considerar que els recursos pesquers es troben en un relatiu bon estat de conservació, especialment si ho comparem amb l'escenari general de la resta de la conca mediterrània. Malgrat això, no són pocs els exemples d'espècies marines que s'han anat rarificant o, fins i tot, s'han extingit de les nostres aigües. Per tant, no ens podem sentir gaire diferents a la tònica general que es viu arreu del món. Aquest és el cas d'algunes espècies d'elasmobrànquis: *Rhinobatos cemiculus* i *R. rhinobatos* es donen per extingides, diverses espècies de *Squatina* es consideren en perill crític, etc. Altres espècies de peixos, com l'esturió (*Acipenser sturio*), també es donen per extingides, i es podrien citar igualment casos de mol·luscs i de crustacis. Dins d'aquest darrer grup trobam el cas de la cabra o cranca mediterrània (*Maja squinado*). La cranca va ser un espècie molt nombrosa, amb poblacions importants a les Illes Ba-

lears. Malgrat el seu baix valor comercial, aquest crustaci es pescava de forma massiva com a espècie accessòria d'altres pesqueries. Així, a partir dels anys 80 la cranca gairebé va desaparèixer de manera molt sobtada. Des de llavors, únicament s'ha tingut constància de la presència d'una petita població residual a les aigües d'Eivissa i Formentera. Per tant, ens trobaríem amb una espècie que gairebé es donava per extingida de les aigües de les Illes Balears. La cabra és un crustaci braquiur endèmic de la Mediterrània, la closca del qual pot assolir grans dimensions i arribar a fer fins a 18 centímetres de llarg i 20 d'ample. Es mou cap a zones amb poca fondària durant els mesos de primavera i realitza

Cranca, *Maja squinado*

Cranca d'alga, *Maja crispata*

una migració cap a aigües més profundes a partir del juny. Sembla que aquests moviments migratoris estan relacionats amb el seu cicle reproductiu. Des de fa més de quatre anys, al Laboratori d'Investigacions Aquícoles i Marines (LIMIA) del Govern de les Illes Balears, situat al Port d'Andratx, es desenvolupa un programa relacionat amb la cranca mediterrània. Aquest programa es basa en l'obtenció d'exemplars reproductors – bàsicament s'han portat de Còrsega, on la població de cranques encara és molt abundant, però també s'han aprofitat els exemplars que s'han capturat gràcies a la col·laboració dels pescadors d'Eivissa i Formentera – i s'ha aconseguit que aquests exemplars es reproduïxin al laboratori. S'ha obtingut d'aquesta manera, els primers juvenils de cranca en captivitat de tota la Mediterrània. Aquests juvenils s'han començat a alliberar dins l'àmbit del parc nacional marítimoterrestre de Cabrera i a diverses reserves marines. Quins seran els resultats finals i l'èxit d'aquest programa encara és tota una incògnita (cal tenir en compte la poca experiència que hi ha en programes de reintroducció d'espècies marines en comparació amb les terrestres) però els primers resultats en el laboratori són molt encoratjadors i s'obri així una nova esperança de recuperar una espècie emblemàtica de les nostres aigües gràcies a l'esforç i la col·laboració de tota la societat civil.

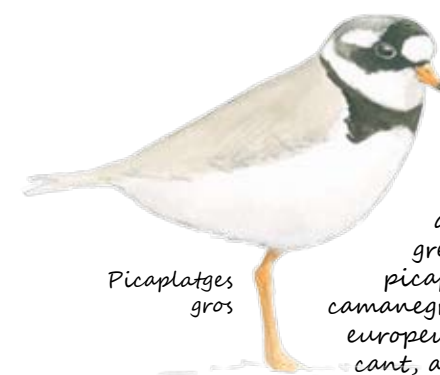
Identificació

Els picaplatges o tiruril·los

Per **Pere Vicens i Siquier**
Dibuixos de **Cati Artigues**

El grup dels limícoles (o els aucells que es mouen pel llim) és un dels més complicats per la gran quantitat d'espècies que hi ha amb mides, colors, estructures i sons diferents... juntament amb semblances quasi exactes. Són un grup difícil, frustrant i apassionant al mateix temps... desanimador i engrescador, però mai decebedor. Visitar una albufera o un salobrar en qualsevol temporada, però sobretot a la primavera, és un repte. Precisament, però, la superació de les dificultats és el que mou i estimula molts d'ornitòlegs. És el motiu i l'objectiu de tota coneixença... és el motor de l'estudi, de l'aprenentatge i de la satisfacció.

D'aquest grup, a les Balears són fàcils de veure unes aus petites i molt rodones, de coloració terrosa amb la panxa blanca: els picaplatges o tiruril·los. De les tres espècies que es poden observar a quasi qualsevol zona humida i també a algunes platges poc freqüentades, dues es reproduïxen a les illes.

Picaplatges gros

El picaplatges o tiruril·lo gros (*Charadrius hiaticula*) és l'únic que no cria a les Balears i sols el podem veure en migració. És el més arrodonit de tots i de mida més grossa. Té el bec curt i gruixut, de color carabassa amb la punta negra. Els altres dos, el picaplatges o tiruril·lo menut (*Charadrius dubius*) i el picaplatges o tiruril·lo camanegre (*Charadrius alexandrinus*) són lleugerament més petits, una mica més allargats i tenen el bec prim i negre. Aquest darrer, tal com el seu nom indica, té les cames ben negres, mentre que el picaplatges menut les té grogues i el picaplatges gros les té de color taronja vistós. El picaplatges camanegre és sedentari i augmenta la població amb exemplars europeus hivernants, mentre que el menut és estival nidificant, amb escassa presència a l'hivern.

A la cara i al cap té una sèrie de detalls de coloració importants, que són els millors elements per a identificar-lo: la presència o absència d'un anell ocular, de línies blanques i negres al front i d'un collar fosc que envolti totalment el coll de l'au.

– En el plomatge d'adults, el picaplatges menut és l'únic que té un anell ocular groc, molt visible. Els altres dos, el picaplatges gros i el camanegre, no el tenen.

– El picaplatges camanegre té un estret collar negre que no es tanca a la gargamella, mentre que, en els altres dos, és més gruixut i sí que es tanca. Aquesta franja negra és clarament més ampla als mascles i més estreta a les femelles.

– El picaplatges menut té una franja blanca estreta al cap, per damunt la màscara negra del front, mentre que aquesta franja és inexistent al picaplatges gros, molt més fosc de coloració general. El camanegre no té aquesta sèrie de línies: el mascle té el capell rogenc amb unes petites taques negres al front i a la zona de les orelles. La femella és terrosa pàl·lida, sense gens de negre ni al coll ni al cap.

Un altre detall dels adults és que, al vol, el picaplatges menut no presenta franges alars blanques i les ales són terroses, mentre que els altres dos tenen una marcada línia blanca a les cobertores superiors de les secundàries i part de les primàries.

Els exemplars joves també poden destriar-se, però és una mica més complicat. Les diferències bàsiques són:

– El picaplatges menut manté un dèbil (però visible) anell ocular, sense la cella blanca i les cames són groguenques.

– El picaplatges gros té les cames més gruixudes, de color groc taronjós, la coloració general és més fosca i la cella blanca és molt destacada, amb el bec gruixut i negre.

– El picaplatges camanegre té les cames negres i la cella blanca ben visible.

Els sons també són diferents:

– El picaplatges gros emet un sonor “tuiip”.

– Els altres dos tenen una sèrie de crits llargs i sorollosos, difícils de transcriure, però el picaplatges menut repeteix sovint les frases “pip-pi-rruuuuuipi” i “pip-pi-ruípu”; mentre que el camanegre repeteix uns sons que fan com “rui-riu-riu” i “riu-pi-pipipipi”.

Picaplatges gros, menut i camanegre

Quadern de camp

Per **Steve Nicoll**

Mai 16 S'albira un grup d'onze xoriguers cama-roigs (*Falco vespertinus*) pels voltants de la carretera de Favàritx, Menorca. Oliver Martínez.

Jun 3 Seguint la tendència dels darrers estius, s'observa la presència d'un ull de bou (*Phylloscopus collybita*) en el Port de Pollença (Cristina Fiol) i se n'escolten reclams a la Font de s'Aritja, Escorca, el 27/06 (Gemma Carrasco i Rafel Mas). L'any 2008 es va comprovar, per primera vegada, la reproducció d'aquesta espècie a Balears i, possiblement, hagi establert una petita població reproductora a Mallorca.

Jun 8 Tres ornitòlegs britànics observen durant deu minuts un rapinyaire de mida grossa a s'Albufera de Mallorca, que identifiquen com una àguila pomerània (*Aquila pomarina*). Es tracta d'una espècie considerada raresa a l'àmbit nacional, per la qual cosa la cita està pendent d'acceptació pel comitè de rareses de SEO. Clive Griffin, Phillip, Mike Montier.

Jun 30 Observats per la zona de Vallde-mossa (Mallorca) una parella d'aligots (*Buteo buteo*) acompanyats de dos joves de l'any. Aquesta dada s'afegeix a altres anteriors que indicarien la cria d'aquesta espècie a la zona, per primera vegada a Balears. Toni Morro.

Oronella coa-rogenca, *Hirundo daurica*...

JUANJO BAZÁN

Xoriguer petit, *Falco naumanni*

PERE GARCÍAS

Jul 10 Localitzat prop del port d'Andratx, Mallorca, un niu ocupat per oronella coa-rogenca (*Hirundo daurica*) amb dos adults i almanco dos polls volanders. La primera cita de nidificació a Balears d'aquesta espècie, considerada migrant escàs, correspon a l'any 2007, a la mateixa zona. Juanjo Bazán.

Jul 27 L'única parella reproductora a Mallorca de moixeta voltonera (*Neophoron percnopterus*), aconseguix treure un poll. És el primer en tres anys. Parc Natural de Llevant.

Ago 10 Presència d'un grup d'almanco cinc xoriguers petits (*Falco naumanni*) a s'Alqueria Blanca, Maria de la Salut, Mallorca. Aquesta zona ja té certa popularitat per a observar-hi l'espècie, que resulta més bé escassa. Maties Rebassa.

Ago 15 Anellat un poll de l'any de rupit (*Erithacus rubecula*), realitzant la muda post juvenil. Font de Son Creus, Banyalbufar, Mallorca. Aquesta és una de les espècies, clàssicament hivernant, que cada vegada es cita amb major freqüència a l'estiu. Sembla que s'ha establert en els darrers anys com a reproductora. Steve Nicoll.

Rupit, *Erithacus rubecula*, jovenet

STEVE NICOLL

Activitats

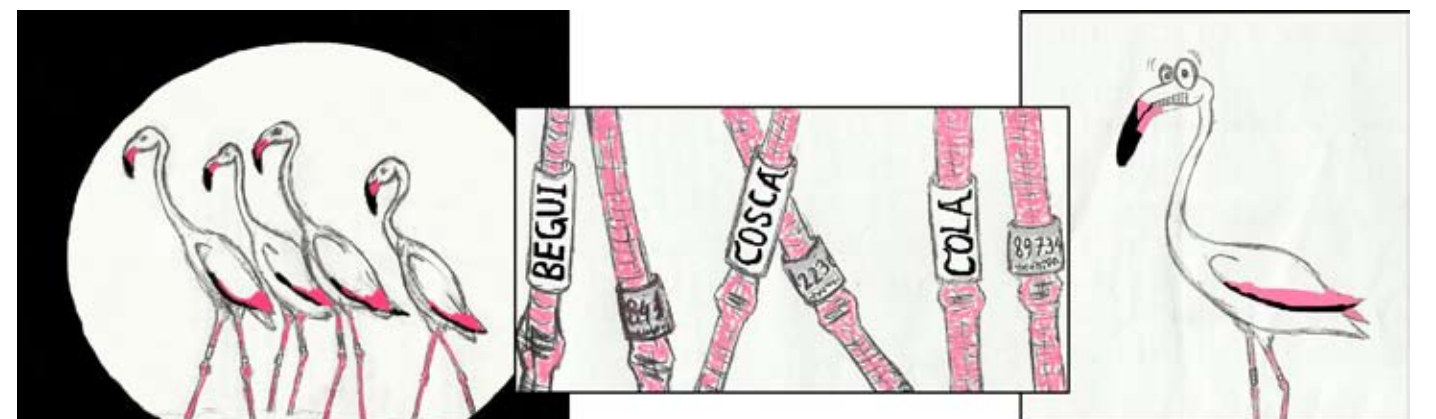

Els dies 11, 12 i 13 de novembre Palma acollirà les V Jornades Ornitològiques de les Illes Balears. Aquestes jornades estan adreçades a totes aquelles persones, tant aficionades com professionals, interessades en el món dels aucells i que vulguin conèixer les diferents metodologies d'estudi que s'apliquen en l'actualitat, tant a les nostres illes com a fora. Ja des del primer dia, al matí es reuniran els primers grups de treball, com per exemple els integrants de l'entitat avaladora de l'anellament científic. Més tard, els autors presentaran els pòsters científics. No serà fins a primera hora de l'horabaixa quan tindrà lloc la presentació oficial de la trobada i es rebrà tant la premsa com les autoritats. Tot seguit, s'iniciaran les ponències, com la que impartirà D. Pascual López-López, del Grup de Vertebrats Terrestres de la Universitat de València, que

parlarà del seguiment via satèl·lit i dels interessants resultats que aporta l'aplicació d'aquesta metodologia. Durant tot el dissabte continuaran les exposicions dels ponents convidats, entre les quals destaquem títols tan interessants com "El uso de información previa en inferencia estadística. n=30 y otros mitos" per D. Alejandro Martínez-Abraín, investigador postdoctoral Parga-Pondal, de la Universitat de Coruña i actualment en el Grup d'Ecologia de Poblacions d'IMEDEA, o "El botón derecho en Excel y las regresiones: una cuestión de puntos de vista" que impartirà el Dr. Giacomo Tavecchia, científic titular d'IMEDEA. Evidentment, hi haurà temps per al descans i per a l'entreteniment, amb projeccions de documentals de natura o un concurs d'identificació de cants, i també debats i taules rodones. Els dinars i els sopars segurament se convertiran en el

moment idoni per debatre i intercanviar opinions i informació que, de ben segur, ens enriquiran a tots. El darrer dia, diumenge, està programat gaudir d'un dia de lleure i observació d'aucells al Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, declarada recentment Patrimoni de la Humanitat, en la categoria de paisatge cultural, per la UNESCO. Com veieu, seran un dies excel·lents perquè es reuneixin totes aquelles persones que vulguin conèixer de primera mà l'estat de l'ornitologia al país. Des del GOB-Ornitologia s'estan ultimant els darrers detalls de l'organització. El lloc de la trobada, la programació, o la forma de realitzar la inscripció definitiva els trobareu al web del GOB: www.gobmallorca.com. També podeu enviar un missatge a ornitologia@gobmallorca.com per a qualsevol consulta o informació. Comptem amb la participació de tots vosaltres!

Humor

Per **Rafel Mas**

Estocada oficial a la premsa en català

El Govern s'hi ratifica i publica en el BOIB la cancel·lació de les ajudes, la qual també afecta els dinamitzadors lingüístics

PALMA La crònica d'una mort anunciada ja té la seva sentència en el BOIB. A partir d'avui, queda sense efecte "la convocatòria pública d'ajuts destinats a la premsa escrita íntegrament en català". Com totes les retallades anunciades darrerament, s'argumenta

El Govern anuncia l'agost que un informe jurídic determinaria el futur de les subvencions

fet esperar en forma, una vegada més, de tisorada.

També els dinamitzadors
L'altre col·lectiu que a partir d'avui queda sense ajudes del Govern és el dels dinamitzadors lingüístics. En aquest cas, l'Executiu

CAT ARTIGUES

Nosaltres també hem quedat astorats!

La revista Es Busqueret ha estat una de les publicacions en llengua catalana que ha patit la retirada de l'ajuda, pel que a partir d'ara i mentre duri la mesura es deixarà d'editar en paper.

**Ara especialment,
necessitam la teva ajuda**

Fes-te del GOB

Visita www.gobmallorca.com i uneix-te a nosaltres

Quota anual d'associació 2011: menors de 18 anys: 17,50 €; de 18 a 23 anys: 32,50 €; majors de 23 anys: 57,50 €; familiar-1 (adult més nins): 66,50 €; familiar-2 (dos adults més nins): 114,50 €; entitat col·laboradora: 168 €.

